

ИЗВЕШТАЈ О РАДУ ЗАВИЧАЈНОГ МУЗЕЈА ПРИБОЈ

ЗА 2017. ГОДИНУ

Извештај о раду Завичајног музеја Прибој за 2017. годину, због прегледности, урађен је у сажетој форми, без детаљног описивања свих реализованих послова, осим у делу где је то било нужно. Скраћена форма извештаја посебно се односи на појединачне пројекте финансиране од стране Министарства културе и информисања РС.

Рад Завичајног музеја Прибој реализује се у оквиру музејских одељења, збирки и радионица; кроз редовну делатност и појединачне-специјализоване пројекте. Средствима из Буџета општине Прибој финансира се редовна делатност: плате и доприноси стално запослених радника, материјални трошкови и делом програми. Појединачни пројекти се финансирају од стране Министарства културе и информисања РС и уз помоћ донатора, а реализују се самостално или у сарадњи са Установама заштите културног наслеђа. У прилогу овог извештаја дајемо преглед остварених прихода и расхода, са структуром трошкова.

Овогодишњи Извештај о раду музеја урађен је по музејским делатностима, у оквиру музејских одељења.

Редовна делатност

Редовну делатност музеја чине свакодневни послови на одржавању објеката, прикупљању, обради, изучавању, чувању и излагању музеалија, као и текући управни и рачуноводствено-финансијски послови. Редовну делатност музеја реализује шест стално запослених радника чије се плате финансирају из Буџета општине Прибој, по следећим коефицијентима: кустос-археолог и директор- 19,75; два кустоса - етнолог и историчар уметности- 17,30; организатор материјалних и општих послова- 11,10; технички манипулант и помоћни радник у депоу- 9,60; домар-чувар- 9,60. Коефицијенти запослених су усклађени са Уредбом о коефицијентима за обрачун и исплату плата запослених у јавним службама (Сл. гл. РС бр.11/12). Рачуноводствено-финансијске послове, по акту о оснивању, обавља заједничка служба СО-е Прибој.

Поред редовних послова по одељењима, на обради музеалија и изради Законом прописане документације рађена су и потребна акта: одлуке, решења, закључци, записници, захтеви, дописи, извештаји, предлози пројеката, уговори и др. Извештаји, пројекти и пријаве за конкурс су рађени за потребе: СО-е Прибој, Министарства културе и информисања РС, Министарства трговине, туризма и телекомуникација, IPA фонда и Амбасаде SAD.

Седнице Управног и Надзорног одбора су одржаване по потреби.

Појединачни пројекти

На реализацији појединачних пројеката, поред стално запослених радника у музеју, ангажван је један радник на шест месеци, по Уговору о привремено-повременим пословима. Ангажовани радник је радио на фото документацији, урађене су 2473

фотографије са пратећом картотеком. Са 787 фотографија документована су археолошка ископавања Јагата, а са 459 фотографија легат Надежде Наде Виторовић. Двадесет радника је ангажовано на два месеца, преко јавних радова, на археолошким ископавањима града Јагата.

На реализацији пројекта су учествовали и спољни стручни сарадници, из установа заштите културног наслеђа, или самостални ствараоци различитих струка.

Истраживачка делатност

Истраживачка делатност музеја је усмерена на прикупљање музеалија и стицање нових знања о културно-историјској баштини прибојског краја, југозападне Србије и суседних области. Ова делатност се реализује у оквиру музејских одељења и кроз вишегодишње тематске пројекте. У 2017. години рађено је на реализацији пројекта, из различитих области: археологије, етнологије, историје уметности и документације.

У оквиру **археолошког одељења** рађено је на реализацији следећих пројекта:

- **Прибојско Мраморје**. Пројект се реализује у сарадњи са Републичким заводом за заштиту споменика културе из Београда, под руководством археолога Марине Бунарџић. На 38 локација, у прибојском крају, је регистровано око 720 споменика, од којих је 30 декорисано. У 2017. години је довршено штампање истоимене монографије која ће се промовисати у 2018. години, уз пратећу тематску изложбу.

- **Хумке у долини Поблаћнице**. Настављени су послови на финализацији документације и писању текста о тринаест ископаваних хумки у долини Поблаћнице. Монографију чини десет поглавља, међу којима се посебно издвајају поглавље о природним ресурсима, геофизичким карактеристикама и историјату насељавања долине. Такође, битну целину чини презентација гробних целина и налаза са истражених хумки. Хумке су са прекидима истраживане у периоду од 1971. до 1991. године и у њима је вршено сахрањивање од касног енеолита до позног латена (од 2000. до 170. године пне). Укупно је откривено 139. гробних целина, на основу којих се изучавају погребни обреди и ритуали различитих етничких групација, у трајању од скоро два миленијума. Откривено је око 1100 налаза које чине: керамичке посуде, оружје и накит. Сви налази су разврстани по функцији, типологији, материјалу, начину и времену израде. Налази указују да су долину Поблаћнице насељавале степске заједнице; потом ранобронзанодопске заједнице; и затим Аутаријати и Келти- током старијег и млађег гвозденог доба. Откривена налазишта указују да долина Поблаћнице чини једну од најнасељаванијих територија у Србији. Са довршетком и штампањем монографије, научној и широј јавности ће бити доступни наведени подаци.

- **Средњевековни град Јагат**. Остаци средњевековног града Јагата се налазе на стрмим литицама Малог Бића и захватају простор од 1200 м². Сам град чине: кружна кула – осматрачница; полигонална одбрамбена кула са цистерном и зиданим бунаром за воду и одбрамбени зид, који спаја ове две куле. До града се стиже преко превоја између Малог и Великог Бића. На овом превоју очувани су остаци средњевековне некрополе са стећцима. Средњевековни град Јагат је проглашен за споменик културе 1984. године (Решење број 633-4/83 од 22.02.1984. године – Завод за заштиту споменика културе Краљево) и уведен је у Централни регистар Републичког завода за заштиту споменика културе Београд, под бр. СК672.

Најстарији историјски извори о тврђави Јагат говоре да је то „трговиште које се такође Прибој зове“. За сада не располажемо поузданим подацима о времену настанка овог града. Историјске податке о граду налазимо у Крушевачком поменику. О Јагату је писао и члан изасланства краља Фердинанда, на његовом путу за Цариград. Турски путописац, Елвија Челеби, описује овај град у 17. веку. Тврђава је у рушевинама била већ од 1460. године, а 1530. године помиње се као напуштен град. Турци су 1688. године обновили тврђаву и у њу сместили своју војску. Посада је била смештена у граду све до 1832. године, до избијања побуне у Босни против реформи султана Махмута. Војска капетан бега Градашчевића попалила је све објекте и делимично разорила утврђење. Од тада је тврђава града Јагат запустела и трајно напуштена, а од ње су остали напред описани делови.

У 2017. години започела су археолошка ископавања средњевековног града Јагата, уз ангажман радника путем Јавних радова, финансираних од стране Општине Прибој. Ископавања су вршена на кружној кули-осматрачници и околном простору, на површини од 320м². Такође је уређен одбрамбени зид и делом простор Горњег града. На основу ископавања можемо закључити да је кула рађена вероватно крајем 14. века, зидана је од ломљеног камена везаног кречним малтером, зидови куле су дебели 2,40м а њен унутрашњи пречник 7,20м. Западно од куле откривена је једна гробна целина. Поред средњевековних уломака керамике откривени су и раногвозденодопски уломци, што значи да су на овом простору живели људи и у 7. веку пре нове ере. Рад на ископавањима је медијски пропраћен од стране ТВ 5, ТВ Прибој, ТВ РТС, часописа Новости и Блиц. Наредних година је нужно довршити археолошка ископавања на простору Доњег, Горњег града и подземних пећина, чиме би се стекли услови за конзервацију, делимичну реконструкцију и презентацију остатака града, чиме би град постао важна дестинација у туристичкој понуди прибојског краја, Полимља и Западне Србије.

У сарадњи са Републичким заводом за заштиру споменика културе из Београда рађено је на пројекту *„Археолошка ископавања града Голубац на Дунаву“*. Руководилац ископавања је археолог Марина Бунарџић. Такође је настављена сарадња са ЦИК-ом из Београда, у вези пројекта *„Конзервација и презентација споменика у музејском ланидаријуму“*. Руководилац пројекта је мр. Маја Франковић. У Народном музеју у Ужицу отворена је археолошка изложба *„Вишесава-Крива Река, некропола бронзаног и гвозденог доба“*, ауторке Мр. Љиљане Мандић. Геолошки завод Србије довршио је пројект *„Геолошка истраживања дијабаз-ројначких формација Средњег Полимља“*, којим су обухваћене и рудоносне зоне прибојског краја. Руководилац пројекта је дипл. инг. геол. Вукосав Кијановић.

У оквиру **етнолошког одељења** радило се на реализацији следећих пројеката:

- *Традиционално градитељство Западне Србије и суседних области*. У питању је вишегодишњи пројект, кога чине две повезане целине, и то: 1.*Последњи чувари Подриња* и 2.*Последњи чувари златиборске баштине*. Нагла и неконтролисана урбанизација сеоских области на Златибору и у Подрињу довела је у питање опстанак традиционалног градитељства. Старе дрвене куће, осаћанке, све више су реткост у

поменути областима. Истраживања на подручјима општина: Бајина Башта, Чајетина, Љубовија, Лозница, Братунац, Милићи, Власеница и Хан Пијесак су резултирала израдом и штампањем две монографије, израдом цртежа и фотографија за две теметске изложбе. Изложба на тему *„Последњи чувари Подриња“* је у 2017. години презентована у галерији Културног центра у Сребреници. Аутор текстова и изложбе је руководилац пројекта Драгиша Милосављевић, а цртежа Саво Дерикоњић. Пројект је финансиран од стране Министарства за културу и информације РС.

- *„Насеља, становништво и презимена прибојског краја“* Довршен је посао на прикупљању музеалија и писању текста за наведени пројект, чији је аутор дипл. етнолог Саша Којадиновић, кустос музеја. Исти кустос је наставио рад на пројекту *„Привреда Прибоја и околине од краја 19. века до половине 20. века“*, чији довршетак предстоји.

У оквиру уметничког одељења настављен је рад на прикупљању и обради грађе за израду *монографије о српској сликарци Надежди – Нади Виротовић*, чији се легат налази у Завичајном музеју Прибој. Такође је настављен рад на припреми пројекта *„Задужбине Мехмеда Соколовића на тлу бивше Југославије“*. Аутор ових пројеката је дипл. историчар уметности Слободанка Клачар, кустос музеја.

У оквиру просветно - педагошке делатности уметничког одељења, настављен је рад на пројекту *„Међународна дечија уметничка радионица „Јагарт“*. Јубиларна десета радионица је реализована од 07. до 13. августа 2017. године уз учешће 28 полазника, ђака основношколског узраста из: Прибоја, Пријепоља, Новог Сада, Уба и Бања Луке. Ментор колоније је сликар - конзерватор Александар Тодоровић. Асистент ментора је сликарка Сара Обрадовић. Током овогодишње колоније организована је и *изложба гошће сликарке Кристине Јаблановић*. Учесници колоније су радили у техници мозаика. У склопу *„Дечије недеље“* отворена је изложба радова полазника колоније и штампан пратећи материјал. Рад колоније је финансиран од стране Министарства културе и информисања РС, Општине Прибој и спонзора „Кафе Сцена“ Прибој.

Просветно – педагошка делатност музеја реализована је и у склопу манифестације *Дани Данила Лазовића*. У питању је пети, јубиларни фестивал чији су реализатори Завичајни музеј Прибој и Дом културе Прибој, под покровитељством Општине Прибој. У музејском простору су реализоване три радионице: *„Час дикције“* - уз учешће прибојских рецитатора и гостујућих студената глуме. Часове су водили: Андријана Виденовић (ФУ Приштина), Дубравка Дражић (ФДУ Цетиње) и прф.др. Радован Кнежевић (ФДУ Београд). Саставни део манифестације је и отварање ретроспективне изложбе у галерији музеја, посвећене Данилу Лазовићу, под називом *„Наших пет година“*. У галеријском простору је одржана и манифестација *„Упознај прибојске песнике“*.

У просторијама Дома културе изведени су следећи програми: кабаре *„Да то су били дани“* (Небојша Дугалић и Борис Пинговић); представа *„Моје дете“* (Београдско драмско позориште, глумци: Јована Гавриловић, Ивана Николић, Андреј Шепетховски, Владан Милић, Јелисавета Орашанин, Љубинка Кларић и Младен Совиљ; режија Ана Ђорђевић); *„Сиромашни Ромео“* (дечија представа Дома културе Прибој, редитељ Ибрахим Ћата Хасанагић). У програму *„Данилу у част“* говорили су: Ирфан Менсур, Тања Бошковић, Снежана Савић, Раде Марјановић, Милица Милша и Михаило Лаптошевић.

На финалној вечери, поред једанаест такмичара из девет градова Србије, Босне, Црне Горе и Македоније, учествовали су: прф. Радован Кнежевић, прф. Андријана

Виденовић, прф. Дубравка Дракић – као чланови жирија; Милутим Мима Карађић – као гост глумац и редитељка Наташа Поплавска. Као музички гост у програму је учествовала Ана Софреновић. Победник у говорењу поезије је Гала Шалипур. Манифестација је медијски изузетно пропраћена, путем чланака у четири новинске куће и информација у петнаест радијских и ТВ емисија. Директор фестивала је глумац Милорад Дамјановић.

Афирмација културно-историјског наслеђа прибојског краја и педагошка делатност, поред медијске пропаганде, реализује се и путем посета музејских изложби. У простору намењеном за сталну музејску поставку презентовано је шест тематских изложби. Поред туристичких група, изложбе су посећивали: грађани Прибоја (највише током манифестације „Ноћ музеја“), деца из вртића „Невен“, ученици основних и средњих школа Прибоја, чланови планинарског друштва „Љесковац“, учесници рафтинга низ Лим, учесници Лимских вечери поезије, гости глумци, новинари и др. У амфитеатру музеја организовано је и уручивање награда најбољим ученицима Прибоја, од стране Председника општине.

У оквиру **историјског одељења**, због недостатка кадра, није могућ систематичан рад на осмишљавању и реализацији истраживачких пројекта.

Издавачка делатност

У оквиру ове делатности рађено је на штампању: каталога, пропагандног материјала, плаката, позовница и разгледница за потрбе реализације музејских пројекта. Музеј је и суиздавач монографије *„Спортски временлов Прибоја“*, аутора дипл. инг. Мр. Милинка Минића.

Инвестициони радови

Због недостатка финансијских средстава није довршена планирана адаптација помоћног објекта у дворишту куће Јевђевића, намењеног за археолошки депо и радионицу за производњу сувенира. У месецу септембру, музеј је посетила Комисија за утврђивање услова за рад и обављање делатности Завичајног музеја Прибој, истичући да је нужно уредити овај простор и опремити музеј потребном опремом за мерење и регулисање влажности. У сопственој режији, музеј је радио на одржавању грејања, поправци водоводних и канализационих инсталација, уређењу и одржавању дворишта и уређењу документационог центра.

Директор

Саво Дерикоњић

